

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 388/2015-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. augusta 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Falisom, Lermontovova 14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva byť stíhaná len zo zákonných dôvodov podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trnave ČVS: KRP-257/2-VYS-TT-2014 Mk z 3. septembra 2014, uznesením Krajskej prokuratúry v Trnave sp. zn. Kv 93/09/2200 z 3. októbra 2014 a upovedomením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. k. IV Pz 327/14/1000-7 z 10. marca 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. mája 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva byť stíhaná len zo zákonných dôvodov podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trnave (ďalej len „krajské riaditeľstvo PZ“) ČVS: KRP-257/2-VYS-TT-2014 Mk z 3. septembra 2014 (ďalej aj „uznesenie krajského riaditeľstva PZ“), uznesením Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“) sp. zn. Kv 93/09/2200 z 3. októbra 2014 (ďalej aj „uznesenie krajskej prokuratúry“) a upovedomením Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV Pz 327/14/1000-7 z 10. marca 2015 (ďalej aj „upovedomenie generálnej prokuratúry“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola v spolupáchateľstve s inou osobou uznesením krajského riaditeľstva PZ obvinená zo spáchania trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 5 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“). Uznesením krajskej prokuratúry bola jej sťažnosť proti uzneseniu krajského riaditeľstva PZ podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá. Generálna prokuratúra následný návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia vydaného v prípravnom konaní v zmysle § 363 a nasl. Trestného poriadku odložila ako nedôvodný, nezistiac podstatné pochybenie, ktoré by mohlo rozhodnutie vo veci ovplyvniť.

Sťažovateľka vo svojom obširnom návrhu (37 strán tlačeneho textu) opisuje najmä skutkové okolnosti svojho prípadu, ako aj doterajší postup orgánov činných v trestnom konaní poznačený predchádzajúcim opakovaným zrušovaním uznesení o vznesení obvinenia vydaných vo vzťahu k jej osobe. Na podklade posledného zrušujúceho uznesenia generálnej prokuratúry týkajúceho sa jej obvinenia č. k. IV/3 GPt 868/04-85 z 30. septembra 2013 predkladá argumenty proti rozhodnutiam, ktoré napáda touto sťažnosťou. Uznesenie krajského riaditeľstva PZ sa podľa jej názoru odvoláva na nezákonné dôkazy, skutková veta uznesenia nerešpektuje premlčanie trestného stíhania, pokiaľ ide o konanie, ktorého sa mala dopustiť v roku 2003, poukazuje na rozpory vo výpovediach poškodeného, namieta nedostatočné odôvodnenie, ako aj samotnú zmätočnosť výroku označeného uznesenia. Argumentácia sťažovateľky sa následne zameriava na otázku (ne)splnenia zákonných znakov trestného činu, zo spáchania ktorého bola obvinená, a na ignorovanie jej námietok a výhrad vyšetrovateľmi Policajného zboru. Napadnuté uznesenie krajského riaditeľstva PZ, ako aj uznesenie krajskej prokuratúry sú podľa názoru sťažovateľky vydané „v rozpore so zásadou stíhania zo zákonných dôvodov obsiahnutou v čl. 17 ods. 2 Ústavy SR“ ako aj „čl. 6 ods. 1 Dohovoru“.

Na základe uvedeného sa sťažovateľka domáha vydania takéhoto rozhodnutia:

„Uznesenie vyšetrovateľa KR PZ V Trnava, č. k. ČVS:KRP-257/2-VYS-TT-2014 Mk, ako aj uznesenia o zamietnutí sťažnosti sp. Zn. Kv 93/09/2200 Krajskou prokuratúrou Trnava zo dňa 3.10.2014 ako aj oznámenie Generálnej prokuratúry SR zo dňa 10.3.2015 č. k. IV Pz 327/14/1000-7 sa zrušuje pre porušenie práva byť stíhaný len so zákonných dôvodov v zmysle čl. 17 ods. 2 a pre porušenie práva v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Krajské riaditeľstvo je povinné uhradiť sťažovateľovi trovy konania. “

Sťažovateľka zároveň žiada o odloženie vykonateľnosti napadnutých uznesení, ako aj upovedomenia generálnej prokuratúry nenachádzajúc žiaden rozpor s dôležitým verejným záujmom.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy ustanoví podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky prerokuje na neverejnom zasadnutí a preskúma ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu

jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V prípadoch, pri ktorých sťažovateľka namieta porušenie svojich ústavou garantovaných práv alebo slobôd v trestnom konaní, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. pozri napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažnosť sťažovateľky smeruje proti postupu a rozhodnutiu orgánov činných v trestnom konaní vo fáze prípravného (trestného) konania, keď o odôvodnenosti, a teda zákonnosti a ústavnosti trestného stíhania sťažovateľky meritórne príslušný všeobecný súd zatiaľ nerozhodoval. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľke ako obvinenej a prípadne aj v ďalšom štádiu trestného konania (po prípadnom podaní obžaloby) ako obžalovanej namietať právne účinným spôsobom porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou, resp. práv garantovaných dohovorom, ku ktorým malo dôjsť v dôsledku údajného nezákonného postupu vyšetrovateľa a úradu generálnej prokuratúry v predmetnej trestnej veci. Je nutné skonštatovať, že vyšetrovanie v predmetnej trestnej veci nie je skončené a postavenie sťažovateľky ako strany trestného konania jej už v rámci prípravného konania dáva postavenie a tomu korešpondujúcu plnú potenciú aktívne zasahovať do objasňovania skutkovo relevantných okolností a skutočností kladených jej za vinu. Tak ako súd prvého stupňa, ktorý bude oprávnený konať a rozhodovať v trestnej

veci sťažovateľky po skončení prípravného konania, aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľky v tomto štádiu trestného stíhania predchádzajúcemu podaniu obžaloby (obdobne napr. III. ÚS 75/05 alebo III. ÚS 347/2011).

1. K sťažovateľkou namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského riaditeľstva PZ ústavný súd uvádza, že právomoc na preskúmanie uvedeného uznesenia mal podľa § 190 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku prokurátor, ktorý aj na základe jej sťažnosti uznesenie krajského riaditeľstva PZ preskúmal a uznesením krajskej prokuratúry č. k. Kv 93/09/2200-147 z 3. októbra 2014 túto sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Právomoc orgánov prokuratúry na preskúmanie uznesenia krajského riaditeľstva PZ teda vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie tejto časti sťažnosti ústavným súdom.

2. Aj vo vzťahu k uzneseniu krajského prokurátora existoval účinný právny prostriedok nápravy, ktorým sa mohla sťažovateľka domôcť ochrany označených práv, porušenie ktorých namieta. Uvedený prostriedok nápravy aj využila, keď generálnemu prokurátorovi podala návrh na zrušenie právoplatného uznesenia krajského riaditeľstva PZ a uznesenia krajskej prokuratúry v konaní podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. Preto aj táto právomoc generálneho prokurátora na preskúmanie uznesenia krajskej prokuratúry v tejto časti vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti ústavným súdom.

3. Ústavný súd napokon skúmal aj možnosť existencie účinných právnych prostriedkov nápravy, aj pokiaľ ide o upovedomenie generálnej prokuratúry č. k. IV Pz 327/14/1000-7 z 10. marca 2015. To bolo vydané na základe návrhu sťažovateľky podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku na zrušenie uznesenia krajského riaditeľstva PZ a uznesenia krajskej prokuratúry.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len „podávateľ podnetu“), ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 31 ods. 3 zákona o prokuratúre podnetom na účely tohto zákona nie je podanie, na ktorého vybavenie sa vzťahuje osobitný zákon.

V zmysle citovaného ustanovenia zákona o prokuratúre teda nemožno návrh na zrušenie právoplatných rozhodnutí vydaných v prípravnom konaní podľa § 363 Trestného poriadku považovať za podnet podľa § 31 zákona o prokuratúre. Podnet podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre je osobitným právnym prostriedkom nápravy, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu ňou označených práv účinne poskytuje (pozri napr. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05, IV. ÚS 28/2010 atď.). Použitie týchto právnych prostriedkov ochrany základných práv a slobôd (podnet a opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre) je však v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda i podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05).

Súčasťou štandardnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, že vynechanie nielen podnetu, ale aj opakovaného podnetu ako prostriedku nápravy uplatňovaného v rámci

sústavy orgánov prokuratúry Slovenskej republiky nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľka, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05).

V posudzovanom prípade teda zákon o prokuratúre sťažovateľke poskytuje účinný prostriedok nápravy spočívajúci v jej oprávnení podať proti napadnutému upovedomeniu generálnej prokuratúry podnet. Hoci § 363 Trestného poriadku ustanovuje právomoc na konanie o návrhu generálnemu prokurátorovi, ústavný súd pripomína, že generálny prokurátor na účely efektívneho výkonu svojich právomocí priznaných právnym poriadkom Slovenskej republiky upravil interným predpisom (príkazom č. 11/2013 z 30. októbra 2013) aprobačné oprávnenia na generálnej prokuratúre, v zmysle ktorého za neho jednotliví prokurátori generálnej prokuratúry vybavujú veci, v ktorých má podľa platných právnych predpisov právomoc konať. Keďže napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry vybavovala prokurátorka generálnej prokuratúry JUDr. [REDAKOVANÉ], o takomto podnete podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre by bol oprávnený a povinný konať jej nadriadený prokurátor [§ 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre].

Zvyšnú časť sťažnosti považoval ústavný súd za neprípustnú, pretože sťažovateľka nevyužila účinný právny prostriedok nápravy ňou tvrdeného porušenia označených práv, na ktorého použitie bola oprávnená.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka mala a má v systéme všeobecného súdnictva, ako aj v rámci prípravného trestného konania k dispozícii účinné prostriedky na ochranu v sťažnosti označených práv, ktoré mali byť porušené namietanými uzneseniami, ako aj upovedomením generálnej prokuratúry, a preto ústavný súd jej sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2015